

Gledališka premiera

Oživljene "lutke" ponavljajoče se zgodovine

Odlično življenjska igrano-lutkovna predstava Stolp vsestranskega Silvana Omerzuja po literaturi Iva Svetine zelo sugestivno o usodi umetnika in človeka nekoč in danes

UROŠ SMASEK

Presenetiti zna vedno znova že sicer presenetljivi, samosvoj, vsestranski lutkovni, seveda tudi likovni ustvarjalec **Silvan Omerzu** (že nagradenec Prešernovega sklada leta 2006 za lutkovno trilogijo Misterij življenja in smrti, "sestavljeno" iz uprizoritev Zbogom princ, Peskar in Svetnik Krespel, uresničenih od leta 2001 do 2003) bodisi s čisto otroškimi lutkovnimi predstavami (na primer z nizom njih o prikupnem krokodilčku Krokiju), bodisi s kakšno tudi za mlado in staro občinstvo ali morda še zlasti z odraslim gledalcem namenjenimi uprizoritvami, v katerih smiselno kombinira lutkovno in dramsko gledališče.

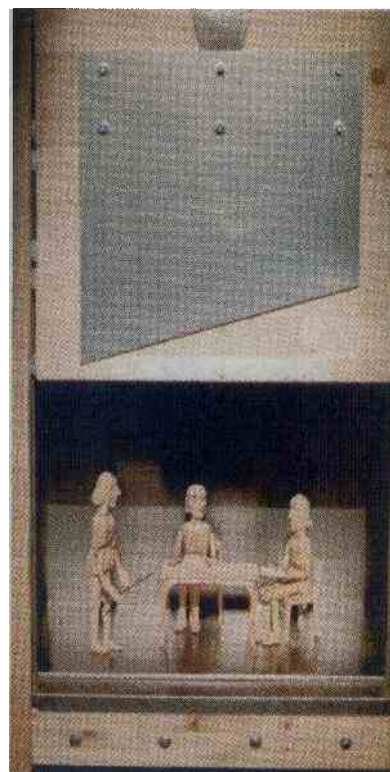
Med presenečenja slednje, se pravi, lutkovno-dramske vrste sodi Omerzujeva aktualna igrano-lutkovna predstava Stolp, uprizorjena po literarni predlogi nagrajevanega avtorja **Iva Svetine** (dramski pesnitvi o pesniku **Friedrichu Hoelderlinu**, živečem od leta 1770 do 1843, označevanem pa ob **Goetheju**, **Schillerju** in **Kleistu** za najpomembnejšega pesnika nemške klasike) ter izvedena premierno 6. novembra v spodnji, kletni dvorani ljubljanskega **Slovenskega mladinskega gledališča** (SMG) kot koprodukcija z Lutkovnim gledališčem Ljubljana (LGL) in Omerzujevim "matičnim" Umetniškim društvom Konj, sicer pa Omerzujovo tretje avtorsko sodelovanje z SMG po predhodnih večkrat nagrajenih predstavah, leta 2006 uprizorjenem Kleistu in dve leti poznejši Cankarjevi Hiši Marije Pomočnice.

V primerjavi z nekaterimi njegovimi dramsko-lutkovnimi uprizoritvami

za odrasle, ki so se kljub nedvomni odličnosti včasih lahko komu zdele tudi hermetične, se Stolp, sicer nezgrešljivo Omerzujovo zaznamovan z raznovrstnimi ekspresivnimi lutkami tako rekoč nepogrešljivo asketskega, se pravi, prvinskega videza (iz "golega" osnovnega materiala brez dodatnih vizualnih olupšav in tudi z vidno zgradbo) na prav tako nezgrešljivo asketskem prizorišču, "obogatenem" le s kakšnim tudi asketskim scenskim elementom, zdi izredno življenjski, če ne celo kar ljudsko razumljiv. Kar je zasluga najbrž tako literarne predloge kot zagotovo tudi njenega domišljenega prenosa v igrano-lutkovno izvedbo.

Uprizoritev uvedejo ob vznožjih opečnatih obokov na straneh odra kletne dvorane SMG razvrščeni lutkovno-mehanični bobnarski "glasniki", namreč avtomatske lutke, ki (za)bobnajo "same od sebe" in ki jih nadalje nadgradi nadvse sugestivna scenska glasba itak mojstrskega **Mitja Vrhovnika Smrekarja**. Temu pa sledi "nastop" skoraj edinega, toda "multipraktik" scenskega elementa - giljotine! Ta je namreč uporabna večnamensko, začenši s tem, da je premična in z večjim podnožjem primerna bodisi tudi za omizje ali posteljo (celo smrtno), medtem ko njeno rezilo lahko nadomesti zastorček v drobnem lutkovnem gledališču marionet, v katerem dovršeno animirajo člani LGL **Marko Velkavrh**, **Maja Kunšič** in **Iztok Lužar**.

Ravno z marionetnim odrčkom, na katerem se uvodoma odvije prizor iz Hoelderlinove mladosti v družinskem okolju, pa se zgodi ključni "prelom" med lutkovnim in dramskim gledališčem. Kajti del igralske zasedbe - sicer so v njej **Matija Vastl** predvsem kot Hoelderlin in **Draga Potočnjak** kot njegova mama, v več vlogah pa **Robert Prebil** ter gostujoča **Nataša Tič Ralijan** in **Sandi Pavlin**, a poleg njih tudi že omenjena Kunšičeva (v precej tujejezični vlogi enega ne marionetnih lutkovnih likov) - sede pred odrček skoraj kot gledalci

Giljotina kot marionetno gledališče v odličnem igrano-lutkovnem Stolpu Silvana Omerzuja

(Žiga Koritnik / arhiv SMG)

marionet in hkrati dejansko kot njihovi govorniki (kakor v klasičnem marionetnem gledališču), s čimer se več kot nazorno vzpostavi vez z nadaljnjim živim gledališčem, v katerem oživi Hoelderlinova precej tragična življenjsko-ustvarjalna usoda, zadnja desetletja preživeta v naslovnem stolpu.

Z izpostavljenimi dogodki in okoliščinami iz Hoelderlinovega življenja in okoli njega, uprizorjenimi tudi z velikimi projekcijami senčnih lutk v odrskem ozadju ter poudarjenimi še z giljotino, nanašajočo se na dokaj sočasno francosko revolucijo, se zdi uprizoritev povrh vsega neverjetno aktualna v svetovnem merilu, pri čemer zelo sugestivno oživi usodo človeških "lutk" v ponavljajoči se zgodovini, torej usodo umetnika in nasploh človeka nekoč in danes.